

KOMMUNIKATIONSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 10/2005 rd

Statsrådets utredning med anledning av EU:s nordliga dimension; Finlands utgångspunkter för det fortsatta arbetet

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Stora utskottet sände den 13 maj 2005 en kompletterande skrivelse 2. UM 11.05.2005 i ärende E 131/2004 rd till kommunikationsutskottet för eventuella åtgärder.

- avdelningschef Kirsti Eskelinen, utrikesministeriet
- konsultativ tjänsteman Kaj-Peter Mattsson, kommunikationsministeriet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

Samband med andra handlingar

Utskottet har tidigare lämnat utlåtande KoUU 1/2005 rd i ärendet.

UTREDNINGEN

Förslag

Utredningen presenterar nuläget, de framtida utmaningarna och Finlands utgångspunkter inför debatten kring framtiden för den nordliga dimensionen.

Den nordliga dimensionen lanserades av Finland 1997 och är en vidare utveckling av EU:s externa och regionala samarbete i de nordliga närområdena. Finland ville i EU lyfta fram de stora frågorna och möjligheterna kring de nordliga områdena, framför allt kopplingarna mellan Ryssland, Östersjöområdet och EU.

Finlands grundläggande mål visavi den nordliga dimensionen är att skapa en stabil och hållbar utveckling i nordvästra Ryssland. De mest karakteristiska dragen för den nordliga dimensionen bör alltid finnas kvar, anser regeringen. Detta gäller särskilt en flexibel definition på den

nordliga dimensionen, fokus på regionerna och aktivt deltagande från partnerländernas och de regionala organens sida i planeringen och genomförandet av verksamheten. Vidare anser statsrådet att de viktigaste målen för EU:s politik för de nordliga närområdena bör läggas fast utifrån den nordliga dimensionen.

Den 13 maj 2005 antog EU-ministerutskottet en lägesöversikt över det fortsatta arbetet med den nordliga dimensionen. I överensstämmelse med sin ståndpunkt från den 3 december 2004 ansåg ministerutskottet att den nordliga dimensionen fortsatt bör finnas kvar i EU:s politik och täcka in ett stort område från Östersjön till nordvästra Ryssland och de artiska områdena. I och med att samarbetet främst gäller nordvästra Ryssland är det lämpligt att den nordliga dimensionen integreras i samarbetet EU—Ryssland

och de planerade nya fördjupade samarbetsområdena. Samarbetet mellan EU och de regionala organen för de nordliga områdena kommer samtidigt att förstärkas. EU:s nya grannskaps- och partnerskapsinstrument (ENPI) startar 2007 och kommer att vara den primära finansieringsmetoden också för projekt inom ramen för den nordliga dimensionen. Ett viktigt mål är att engagera Ryssland i debatten om framtiden för den nordliga dimensionen.

Finland har diskuterat de kommande utgångspunkterna för den nordliga dimensionen med kommissionen, EU-länderna och med Ryssland och de övriga partnerländerna. Kommissionen har vägt in Finlands ståndpunkter i sina förberedelser. I EU startade debatten om den nordliga dimensionen i mars i år och kommissionen räknar med att inleda dialogen med Ryssland redan i vår. Ett dokument med gemensamma riktlinjer ska enligt planerna antas på ministermötet för den nordliga dimensionen hösten 2005 och själva ramdokumentet under Finlands EU-ordförandeskap hösten 2006. Finland är redan nu i färd med att lägga fast prioriteringarna i dokumentet om den nordliga dimensionen och kommer att fortsatt ha kontakt med de viktigaste aktörerna.

Regeringens ståndpunkt

Finlands utgångspunkter för den nordliga dimensionen i framtiden är

- att den nordliga dimensionen fortsatt ska ingå i EU:s politik för de nordliga områdena, särskilt i EU:s externa och gränsöverskridande politik.
- att den nordliga dimensionen fortsatt definieras i ett brett perspektiv och omfattar inte bara nordvästra Ryssland utan också Östersjöområdet och de artiska regionerna.
- att samarbetet med nordvästra Ryssland kopplas till EU:s samarbete med Ryssland

och de planerade gemensamma samarbetsområdena.

- att Ryssland knyts närmare till dialogen om det fortsatta konceptet för den nordliga dimensionen.
- att samarbetet mellan EU och organen för de nordliga regionerna förstärks.
- att kommissionen, de kommande ordförandeländerna och andra viktiga aktörer sonderar möjligheterna att införa en modell med ramdokument när den nuvarande handlingsplanen går ut 2006.

Ministrarna ska konsekvent lyfta fram den nordliga dimensionen vid möten med företrädare för andra EU-stater, partnerländerna, observatörländerna och kommissionen.

Meningen är att den nordliga dimensionen ska finansieras samlat med hjälp av det europeiska grannskaps- och partnerskapsinstrumentet (ENPI), internationella finansinstitut och övriga aktörer. Därmed eftersträvar Finland i dagsläget ingen egen budgetlinje för den nordliga dimensionen. Om det visar sig att de planerade reformerna inom ramen för Agenda 2007 och den finansiella reformen av de yttre förbindelserna inte ger önskat resultat visavi målen för den nordliga dimensionen bör de finansiella frågorna senare tas upp på nytt.

Utskottet delar regeringens bedömning i en kompletterande utredning om att den nordliga dimensionen bör definieras i ett brett perspektiv och större fokus sättas på de enskilda politikområdena. Regeringen lyfter fram partnerskapen som samarbetsmodell och betonar de regionala organens viktiga roll för samarbetet och understryker att landskapen och de lokala aktörerna, företagen och frivilligorganisationerna spelar en viktig roll för genomförandet av den nordliga dimensionen. Det gränsöverskridande samarbetet bör enligt regeringen också i framtiden betraktas som en viktig del av den nordliga dimensionen.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Utskottet behandlade den nordliga dimensionen i utlåtande KoUU 1/2005 rd och upprepar här ståndpunkterna i utlåtandet. Dessutom vill utskottet påpeka att den nordliga dimensionen ingår i EU:s gemensamma politik och i den egenskapen måste ses som samarbete inom ett politikområde och inte bara som ett projektsamarbete. Med hjälp av EU:s gemensamma politik kan större vinster nås än bara med enskilda medlemsstaters insatser.

Under det tyska ordförandeskapet 1999 antogs generella riktlinjer för EU:s politik för den nordliga dimensionen. Detta var viktigt för det första för att det då skapades ett underlag för att föra upp den nordliga dimensionen på en högre nivå där det politiska konceptet går ut på att sätta fokus på norra och nordvästra Europa. Arbetet har resulterat i ett partnerskap när det gäller folkhälsa och social välfärd och ett miljöpartnerskap, men många andra aktiviteter, som innefattar dels enskilda medlemsstater, dels flera medlemsstater tillsammans, kommissionen och de regionala organen (Barents euroartiska råd, Östersjöstaternas råd, Arktiska rådet och Nordiska rådet).

Den nordliga dimensionen som politiskt begrepp

Kommissionens promemoria "Northern Dimension Options Beyond 2006" (121/05) lägger fast principerna för den nordliga dimensionen. Enligt kommissionen ska den nordliga dimensionen kopplas till de gemensamma samarbetsområdena för EU och Ryssland. Den nordliga dimensionen ska bestå av en politisk förklaring som omfattas av alla parter och av ett ramdokument där målen slås fast och nödvändiga strukturer identifieras. EU-finansieringen kommer i första hand från TACIS-instrumentet och i framtiden också från det europeiska grannskaps- och

partnerskapsinstrumentet (ENPI). En positiv sak är att dokumentet enligt promemorian inte ska ha begränsad giltighetstid, utan i stället ses över med jämna mellanrum. Därmed tillförs politiken större kontinuitet.

Kommissionens princip att den nordliga dimensionen också framöver ska vara förankrad i sina beprövade styrkor, är enligt utskottet en bra princip. Det är viktigt att de fem prioriterade områdena i den nuvarande handlingsplanen fortfarande tas med och att de anpassas till de gemensamma samarbetsområdena.

Enligt utskottet är det angeläget att den geografiska räckvidden slås fast flexibelt och i framtiden omfattar ett stort område, inte bara nordvästra Ryssland utan också Östersjön och de arktiska områdena. Vidare bör det lyftas fram att de regionala organen för områdena i norr spelar en viktig roll för samarbetet och att landskapen och de lokala aktörerna, företagen och frivilligorganisationerna intar en viktig position i själva genomförandet eftersom deras aktivitet och initiativrikedom är viktiga inte minst i det gränsöverskridande samarbetet.

Praktiska aspekter

Gällande partnerskap

Finland har varit engagerat i både framtagningen och det fortsatta arbetet med miljöpartnerskapet och partnerskapet för folkhälsa och social välfärd. Följaktligen var Finland också med och tilläggsfinansierade miljöfönstret i miljöpartnerskapet med en betalningsutfästelse på två miljoner euro i februari 2005 och stödde sekretariatet, expertgrupperna och informationssystemet för partnerskapet för folkhälsa och social välfärd.

För det fortsatta arbetet är det av största vikt att partnerländerna, särskilt Ryssland, knyts till förberedelseprocessen på ett tidigt stadium.

Utskottet håller med regeringen om att det behövs större fokusering. I det nya dokumentet bör de nuvarande partnerskapen vara högt prioriterade områden som också framöver kräver satsningar både från kommissionen och partnerlän-

derna. Vidare påpekar utskottet att samarbetet inom IT-området i den nordliga e-dimensionen (NeDAP) bör fortsätta och intensifieras. Finland har stora chanser att inom partnerskapen bygga upp ett samarbete inom kunskapssamhället och kommunikationsmarknaden.

Transport- och logistikpartnerskap

Det är fortfarande viktigt att kommissionen, Ryssland och andra parter tillsammans funderar över prioriteringar som kräver extra stor uppmärksamhet. Utskottet påpekar att transport- och logistikfrågorna är viktiga för Finland med tanke på samarbetet med Ryssland. Därför är det bra att lyfta fram transporter och logistik som nya kärnområden inom den nordliga dimensionen.

Partnerskapen kan med fördel utvecklas kring transporter och logistik. Utskottet noterar med tillfredsställelse att EU-ministerutskottet den 13 maj 2005 lade fram ett förslag till ett transport- och logistikpartnerskap inom ramen för den nordliga dimensionen. Meningen är att kommunikationsutskottet ska utreda och vidareutveckla frågan. Tillsammans med kommissionen ska olika parter och aktörers synpunkter på ett eventuellt logistikpartnerskap undersökas. Detta ska vara gjort under senhösten. Det primära syftet med ett transport- och logistikpartnerskap är att intensifiera den transportpolitiska dialogen mellan EU och Ryssland och framför allt att trygga finansieringen för de gemensamt överenskomna logistik- och infrastrukturprojekten, vilket ut-

skottet välkomnar. Kommissionen och en rad internationella finansinstitut, bl.a. EBRD, EIB, NIB och Världsbanken, kommer att spela en framträdande roll i det operativa arbetet med partnerskapet.

Enligt uppgifter från kommunikationsministeriet kommer den materiella biten av transport- och logistikpartnerskapet att vidareutvecklas och konkretiseras i nära samarbete med flera aktörer under det förberedande arbetets gång. Syftet är att partnerskapet ska tjäna som ett regionalt beslutsforum för transport- och logistikpartner. Forumet ska utarbeta och genomföra gemensamma högt prioriterade projekt. Det behövs en flexibel finansiering som medger att projekt genomförs snabbt.

Utskottet välkomnar också planerna på att knyta transport- och logistikpartnerskapet till beslutet om ett gemensamt område för ekonomi och den anknyttande transportsektorn, som togs på toppmötet EU—Ryssland, till slutrapporten från hög nivå arbetsgruppen Wider Europe för de viktigaste trafikförbindelserna mellan EU och Ryssland och också till den nordliga dimensionen och riktlinjerna i det politiska ramdokumentet.

Utlåtande

Kommunikationsutskottet anför

att utskottet omfattar regeringens ståndpunkt.

Helsingfors den 19 maj 2005

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Markku Laukkanen /cent
vordf. Matti Kangas /vänst
medl. Leena Harkimo /saml
Saara Karhu /sd
Marjukka Karttunen /saml
Inkeri Kerola /cent
Risto Kuisma /sd
Reino Ojala /sd

Erkki Pulliainen /gröna
Eero Reijonen /cent
Arto Seppälä /sd
Timo Seppälä /saml
Harry Wallin /sd
Lasse Virén /saml
Raimo Vistbacka /saf
ers. Reijo Paajanen /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Mika Boedeker.